

Άρση(;) βουλευτικής ασυλίας

Της Λίνας Παπαδοπούλου*

Ολοένα και περισσότερο πυκνώνουν οι φωνές υπέρ της «άρσης της βουλευτικής ασυλίας», ιδιαίτερα στους διαδικτυακούς τόπους διαλόγου, ενώ το αίτημα -γράφηκε ότι- υποστήριξε και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Τι σημαίνει όμως αυτό;

Η «βουλευτική ασυλία» περιλαμβάνει το «ανεύθυνο», το «ακαταδίωκτο» και το «δικαίωμα άρνησης μαρτυρίας» για πληροφορίες που περιήλθαν στον βουλευτή κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Το τελευταίο αποτελεί υποκειμενικό του δικαίωμα, μπορεί δηλαδή να παραιτηθεί από αυτό· ίσως και γι' αυτό τον λόγο βρίσκεται προς το παρόν στο απυρόβλητο. Οι δύο πρώτες εκφάνσεις της ασυλίας αποτελούν «θεσμικές εγγυήσεις», άρα δεν νοείται παραίτηση, και σκοπός τους είναι να προστατευτεί όχι το συγκεκριμένο πρόσωπο, αλλά ο θεσμός και η λειτουργία του.

Το «ανεύθυνο» (άρ. 61 παρ. 1Σ) σημαίνει ότι ο βουλευτής δεν ευθύνεται (ποινικά ή αστικά) για γνώμη ή ψήφο που έδωσε κατά την άσκηση των καθηκόντων του, τα οποία βεβαίως δεν εξαντλούνται στα έδρανα της Βουλής, αλλά ασκούνται σε οποιονδήποτε δημόσιο χώρο. Εξαιρείται το αδίκημα της συκοφαντικής δυσφήμισης, για το οποίο ευθύνεται, αλλά δεν μπορεί να διωχθεί ποινικά, όπως και για κανένα άλλο ποινικό αδίκημα, πλην των αυτόφωρων κακουργημάτων, παρά μετά από άδεια της Βουλής («ακαταδίωκτο» - άρ. 62 Σ). Το ακαταδίωκτο καλύπτει τον βουλευτή κατά τη διάρκεια της θητείας του, μετά τη λήξη της οποίας μπορεί να αρχίσει ή να συνεχιστεί η ποινική δίωξη.

Δεδομένου ότι πρόκειται για θεσμική εγγύηση της λειτουργίας του βουλευτή, ορθώς κρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Στρασβούργο) ότι το «ακαταδίωκτο» καλύπτει αποκλειστικά και μόνον πράξεις που εμπίπτουν στα βουλευτικά καθήκοντα και άρα τελέστηκαν μετά την κτήση της βουλευτικής ιδιότητας, σε αντίθεση με τη μέχρι πρότινος ακολουθούμενη τακτική της ελληνικής Βουλής. Τη συνδρομή των όρων αυτών πρέπει πλέον να εξετάζει η Ειδική Επιτροπή Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας, στην οποία προωθούνται αιτήματα άρσης της βουλευτικής ασυλίας πριν εισαχθούν στην Ολομέλεια. Το αντίθετο (θα) σήμαινε μη δικαιολογημένη από τον σκοπό της ασυλίας παραβίαση του δικαιώματος πρόσβασης των πολιτών στη Δικαιοσύνη.

Το ερώτημα είναι αν η όλη συζήτηση σχετικά με την άρση της βουλευτικής ασυλίας προχωράει πέραν αυτού. Αν δηλαδή θα έπρεπε σε μια προσεχή συνταγματική αναθεώρηση να προβλεφθεί όχι «άρση της ασυλίας» (που αφορά συγκεκριμένα κάθε φορά πρόσωπα), αλλά συνολική κατάργηση του ακαταδίωκτου. Μήπως κάτι τέτοιο θα άφηνε όντως υπερβολικά εκτεθειμένους τους βουλευτές σε κακόβουλες μηνύσεις εκ μέρους πολιτικών αντιπάλων, με σκοπό να πλήξουν το κύρος των πρώτων και να παρακωλύσουν τη λειτουργία τους;

Ή μήπως το κύρος αυτό θίγεται περισσότερο και μάλιστα συλλήβδην για δικαίους και αδικούς λόγω της ύπαρξης του ακαταδίωκτου;

Με άλλα λόγια, το τίμημα της κατάργησης του ακαταδίωκτου με όρους αποτελεσματικότητας θα ήταν όντως μεγαλύτερο από εκείνο που ήδη πληρώνεται λόγω της πραγματικής ή συμβολικής αδιαφάνειας, λόγω θεσμικής ταύτισης ελεγχόμενων και ελεγκτών, η οποία εκλαμβάνεται και ως έλλειψη ισονομίας;

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο Έθνος της 28ης Μαΐου 2010

**Η Λίνα Παπαδοπούλου είναι επίκουρη καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου στο ΑΠΘ.*